

GIMNAZJUM NR 1

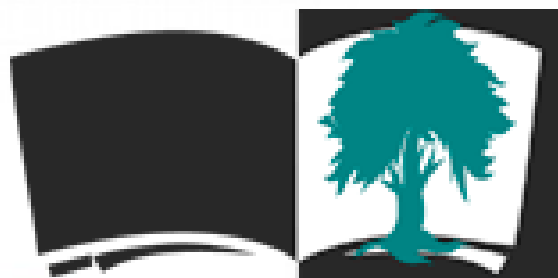
IM. PRYMASA TYSIĄCLECIA W KALISZU

TECHNIKI UCZENIA SIĘ I METODY MOTYWUJĄCE DO NAUKI

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

CKUIP
KALISZ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

ROLA KONCENTRACJI UWAGI, WYOBRAŹNI I SKOJARZEŃ W AKTYWIZOWANIU UCZNIÓW DO NAUKI

- Edukacja w społeczeństwie wiedzy- wspieranie aktywności i motywacji do nauki
- Rola koncentracji uwagi i wyobraźni w procesach poznawczych
- Wykorzystanie skojarzeń w celu aktywizowania ucznia do aktywnego przetwarzania wiedzy.

EDUKACJA W SPOŁECZEŃSTWIE WIEDZY- WSPIERANIE AKTYWNOŚCI I MOTYWACJI DO NAUKI

- Przeobrażenia społeczne, które nastąpiły na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych w USA i Europie Zachodniej, doprowadziły do powstania tzw. społeczeństwa postindustrialnego. Kryzys cywilizacji przemysłowej zapoczątkował głębokie zmiany: zmniejszył kontrolę państwa, poszerzył zakres wolności obywateli kosztem ograniczenia zobowiązań socjalnych. Rozluźnianiu więzi społecznych towarzyszyło propagowanie konsumpcyjnego stylu życia, coraz większą rolę w odgrywać zaczęły nowoczesne technologie. Ważnym towarem stały się programy i urządzenia służące do gromadzenia, przetwarzania i dystrybucji informacji. Przemiany cywilizacyjne spowodowały głębokie przeobrażenia w strukturze zawodowej, pojawiały się nowe profesje, znaczenia nabywa umiejętność zdobywania nowych kwalifikacji. Dotychczasowe warunki rozwoju: praca, kapitał, przemysł ustępują miejsca wiedzy, stąd też coraz częściej rzeczywistość społeczną określa się terminem społeczeństwo wiedzy. Zdaniem Alvina Tofflera to właśnie wiedza i umiejętności stają się siłą napędową nowoczesnych społeczeństw.

Sprostanie licznym wymaganiom teraźniejszości i przyszłości wymaga zmiany podejścia do procesu nauczania-uczenia się. Szkoła przestaje być miejscem przekazywania wiedzy a staje się instytucją rozwijającą umiejętności wychowanków w oparciu o samodzielne twórcze poszukiwania. Zmieniające się wymagania dotyczą w równej mierze ucznia jak i nauczyciela. Prowadzący zajęcia przestaje pełnić funkcję mentora, częściej stając się organizatorem i przewodnikiem w edukacyjnych działaniach wychowanków. Inspirowanie uczniów do poszukiwania, zdobywania kompetencji i samodzielności wymaga tworzenia środowiska nauczania opartego na współpracy. Społeczeństwo oparte na wiedzy – społeczeństwo, w którym głównym czynnikiem rozwoju staje się wiedza i wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjnych. Tradycyjne formy wytwarzania, oparte na produkcji towarów przemysłowych, ustępują miejsca wytworom związanym z gromadzeniem, przechowywaniem i dystrybucją danych oraz wiedzy. Termin społeczeństwo wiedzy upowszechniony został przez Petera Druckera, często stosowanym synonimem jest określenie społeczeństwo informacyjne. Początki społ. wiedzy związane są z przemianami związanymi z kryzysem epoki industrialnej i rosnącym znaczeniem technologii telekomunikacyjnych.

KONCENTRACJA UWAGI

- Analiza przyczyn braku koncentracji - analiza przypadku
- Sposoby pokonywania braku koncentracji uwagi
- Ćwiczenia rozwijające koncentrację uwagi
- Wykorzystanie wyobraźni w procesie uczenia się

WYBRANE SPOSOBY ROZWIJANIA WYOBRAŹNI

rysowanie, lektura, kontakt z naturą, sztuką
(szczególnie aktywny udział!), neurobik, techniki
nlp, oryginalne twórcze pomysły najlepiej
odwołujące się wielu zmysłów, hobby;
fantazjowanie,
„bujanie w obłokach”, dziecięce zabawy
tematyczne, gry dydaktyczne np.: symulacyjne,
planszowe, studium przypadku

DWA SPOSOBY KOJARZENIA IDEI

Łańcuch

- użyte terminy stopniowo oddalają się od idei wyjściowej, są reakcją na poprzednie słowo (obraz).

Gwiazda

- kolejne terminy powiązane są z ideą wyjściową, stanowią jej kontynuację.

STRATEGIE I METODY UCZENIA SIĘ I NAUCZANIA WSPIERAJĄCE MOTYWACJĘ DO DZIAŁANIA

- Rola organizacji pracy umysłowej i planowania w rozwijaniu umiejętności uczenia się
- Mnemotechniki jako rozwiązania wspierające rozwój uzdolnień.
- Przydatność wybranych rozwiązań metodycznych w organizowaniu środowiska sprzyjającego rozwijaniu uzdolnień.
- Rozwiązania wspierające osiągnięcie sukcesu edukacyjnego przez ucznia.

ORGANIZACJA PRACY UMYSŁOWEJ

- Najbardziej pożądanym z poznawczego punktu widzenia jest samokontrolowane uczenie się. Pod tym pojęciem rozumie się samodzielnie organizowany, aktywny i efektywny proces uczenia się oparty na motywacji wewnętrznej. Nauczyciel wspierać może działania ucznia poprzez: wyjaśnienie celów, modelowanie postępowania członków zespołu, umiejętne naprowadzanie na właściwy tok rozumowania. Rola nauczyciela podczas lekcji ogranicza się jedynie do podpowiedzi, wskazywania kierunku w jakim zmierzać powinny samodzielne działania uczniów. Wiele strategii uczenia się można ćwiczyć podczas zajęć szkolnych na różnych przedmiotach. Ciekawym rozwiązaniem może być także propozycja zorganizowania cyklu spotkań pod tytułem - *Jak się uczyć efektywnie*. Wspomniane zajęcia mogą odbywać się w ramach godzin do dyspozycji wychowawcy lub zajęć pozalekcyjnych. Poniżej przedstawiono wybrane propozycje pozwalające rozwijać uzdolnienia uczniów poprzez usprawnienie samodzielnej nauki ucznia.

ZABIEGI POPRAWIAJĄCE EFEKTYWNOŚĆ UCZENIA SIĘ:

- Właściwa organizacja miejsca pracy.
- Wykorzystanie znajomości preferowanych stylów uczenia (rola zmysłów!).
- Zastosowanie prostych zabiegów zwiększających efektywność uczenia np.: zmiana bądź usprawnienie organizacji pracy lub sposobu uczenia się.
- Wykorzystanie zorganizowanych strategii uczenia się np. mnemotechnik.
- Mistrzowskie nauczanie – dobrze zorganizowany proces dydaktyczny, wsparty dobrą strukturyzacją materiału oraz wykorzystaniem systemu wzmacnień stosowanych przez nauczyciela.

ORGANIZACJA MIEJSCA NAUKI:

- pora dnia;
- higiena pracy umysłowej;
- wyposażenie, przygotowanie i organizacja procesu uczenia się.

PLANOWANIE NAUKI

- Sposobem pozwalającym aktywizować ucznia do efektywnej nauki może być samodzielnie sporządzony plan dnia i tygodnia lub pisemna lista zadań do wykonania. Powinny się tu znaleźć wszystkie obowiązkowe czynności: lekcje, zajęcia pozalekcyjne, nauka w domu, posiłki, pomoc rodzicom jak również czas wolny (rekreacja: telewizja hobby). Sporządzanie takiego planu - w przypadku młodszych dzieci powinno odbywać się przy pomocy dorosłych. Chodzi o to, by planowanie pomogło uzmysłwić uczniowi możliwość samodzielnego wpływania na stanowanie celów. Ma to ogromne znaczenie dla procesów motywacyjnych decyduje o poziomie zaangażowania, aktywności i wpływa na efekty działań.

ZAWARTOŚĆ I CECHY PLANU:

- określenie czasu potrzebnego do wykonywania czynności z uwzględnieniem zasad higieny
 - pracy umysłowej i własnego rytmu biologicznego
- uwzględnienie szczytów dziennej aktywności (przeważnie między 14:00 a 16:00 u większości ludzi obserwuje się spadek sprawności intelektualnej)
- szczyt aktywności przypada na godziny poranne i pod wieczór
 - korekta planu – zależnie od uzasadnionych potrzeb oraz samopoczucia
- zaplanowanie w miarę możliwości naprzemiennego wykonywania czynności umysłowych i fizycznych
- określenie kolejności ułożenia przedmiotów. Najlepiej rozpoczynać od zagadnień, które przychodzą najłatwiej i są najciekawsze.
 - uwzględnienie zasady różnorodności podczas nauki. Wskazana częsta zmiana przedmiotów i przerwy
- staranne planowanie cyklu powtórek

ORGANIZOWANIE AKTYWNOŚCI UCZNI

- Nauczyciel organizuje odpowiednie sytuacje poznawcze i wychowawcze. Uczenie się jest procesem społecznym osadzonym w określonym kontekście.
- Tworzenie sprawnie funkcjonującego środowiska emocjonalnego – klimat klasy, style kierowania, relacje interpersonalne, wzorce postępowania.
- Wspólne ustalanie celów realizacji zadań.
- Prowadzący zajęcia pomaga monitorować uczniowi jego procesy poznawcze, dobierać strategie do zadań, udziela korygującej informacji zwrotnej.
- Przemyślane tworzenie sprawnie działających zespołów.
- Umiejętne dostosowanie przestrzeni klasy (środowiska fizycznego) do form organizacyjnych i metod wykorzystywanych na zajęciach.

MNEMOTECHNIKI- UPROSZCZONY PODZIAŁ:

metoda loci (miejsca)- kojarzenie zapamiętywanego materiału z wizerunkami obiektów, przedmiotów itp.

systemy spółgłoskowe, cyfrowo-literowe
(systemy tłumaczenia fonetycznego) - cyfrom odpowiadają spółgłoski, zapamiętywanie liczb polega na tworzeniu wyrazów, terminów

metoda kołka (haka) – słowa (obrazy) odpowiadające cyfrom podawane są w postaci rymowanej np.: (dwa-drwa, trzy-wszy)

ogniwa, łańcuszki (kolejne zestawienia, naturalne pośrednictwo językowe) – kolejne elementy ciągu wyrazów, łączone są w obrazowy sposób, przy użyciu historyjki (łańcuszka)

EDUKACYJNE WALORY WYBRANYCH MNEMOTECHNIK:

- a) akronimy, akrostychy;
- b) podobieństwo brzmienia, metody skojarzeniowe;
- c) mnemotechniki a pogłębliwość nauczania.

BUDOWA SZKOLNEGO SPOŁECZEŃSTWA WIEDZY W OPARCIU STRUKTURY SPOŁECZNO- DYDAKTYCZNE KLASY

- Procesowi nauczania-uczenia się towarzyszy powstawanie różnorodnych struktur oddziałujących na działania i zachowanie uczniów. Zależnie od oczekiwań nauczyciela i podejmowanych przez niego czynności praca na lekcji może zostać zorganizowana wokół struktury: zadania, uczestnictwa, celu oraz nagród. Powstające struktury oddziałują na uczestników, wpływają na zachowanie i zależnie od kategorii w większym lub mniejszym stopniu rzutują na współpracę i zaangażowanie uczniów. Struktura może być modyfikowana i zmieniana zależnie od potrzeb, stosowanych metod, form organizacyjnych i sposobów nagradzania za wykonaną pracę. Wypracowane w ramach struktur zachowania i interakcje mogą trwać dłużej przyczyniając się do powstania środowiska sprzyjającego uczeniu się. Czynności podejmowane przez nauczyciela podczas zajęć wpływają na pracę uczniów i przyczyniają się do powstania różnorodnych struktur.

- Struktura zadania dydaktycznego odnosi się do oczekiwań i wymagań którym powinni sprostać uczniowie pracujący nad zadaniem, ma wpływ na myśli i działania uczestników.
- Struktura uczestnictwa określa role grupowe oraz porządek i organizację działań.
- Struktura celu określa zależności pomiędzy uczestnikami procesu nauczania-uczenia się podczas realizacji celu kształcenia. Bracia Johnsonowie (1987) podzielili struktury dydaktyczne celu na trzy grupy:

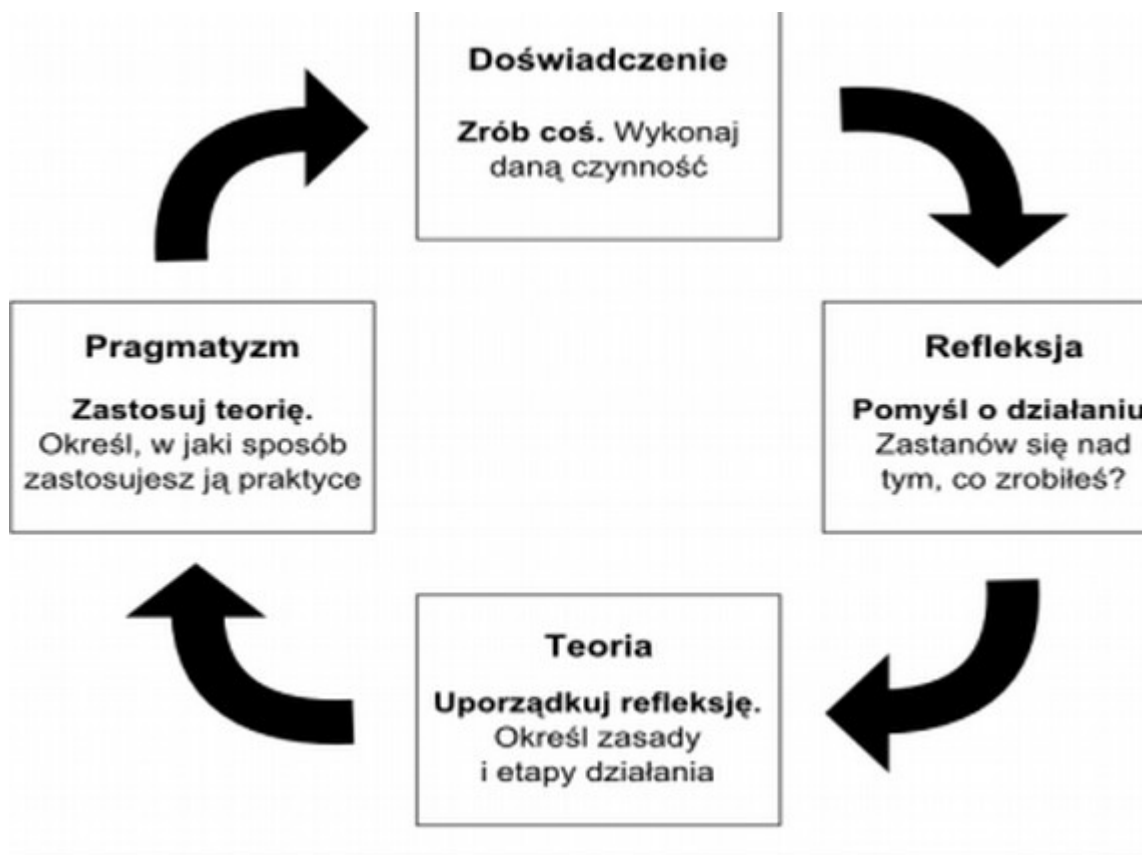
- ✓ **Zespołowa struktura dydaktyczna celu**
- ✓ **Rywalizacyjna struktura dydaktyczna celu**
- ✓ **Indywidualistyczna struktura dydaktyczna celu**

- Struktura nagród kształtuje się podobnie jak struktury celu i odgrywa istotną rolę w życiu klasy. Osiągnięcia uczniów, przekładane na oceny wpływają na motywację i zachowania. W rywalizacyjnej strukturze nagród istotne staje się porównanie osiągniętego wyniku z innymi. W strukturze zespołowej otrzymanie nagrody zależne są od wysiłku innych członków zespołu, w indywidualistycznej od własnej pracy.

Różnica między wielkimi ludźmi a całą resztą jest taka, że wielcy ludzie aktywnie tworzą swoje życie, podczas gdy wszyscy inni są stworzeni przez ich życie, pasywnie czekają, by zobaczyć, gdzie życie ich dalej zabierze. Różnica między tymi dwoma podejściami to różnica pomiędzy pełnią życia a samym tylko egzystowaniem.

***Michael E.
Gerber***

KOMPETENCJE NAUCZYCIELA W ZAKRESIE DIAGNOZY POTRZEB I MOŻLIWOŚCI EDUKACYJNYCH UCZNIÓW

JAKIE CZYNNIKI WPŁYWAJĄ NA EFEKTY PRACY SZKOŁY?

Czynniki zależne od szkoły

- kompetencje nauczyciela,
- wewnętrzna motywacja uczniów,
- warsztat pracy nauczyciela

Czynniki niezależne od szkoły

- środowisko rodzinne i rówieśnicze,
- baza szkoły,
- zainteresowania uczniów,
- aspiracje edukacyjne

KOMPETENCJE NAUCZYCIELA

- merytoryczne
- psychologiczno-pedagogiczne
- diagnostyczne związane z poznawaniem uczniów i ich środowiska
- dydaktyczno-metodyczne
- komunikacyjne
- medialne i techniczne
- autoedukacyjne związane z rozwojem zawodowym i samokształceniem w dziedzinie: planowania i projektowania
- kontrolowania i oceniania osiągnięć uczniów pomiaru jakościowego szkoły, projektowania, oceny programów i podręczników

DIAGNOZA

*Poznajemy uzdolnienia ucznia
żeby dostosować nasze
wymagania do jego możliwości
tempa pracy, wskazać mu
sposoby uzupełniania braków.
Poznajemy także osobowość
ucznia jego temperament i
system wartości żeby znaleźć
drogę do skutecznego
motywowania go do pracy.
Poznajemy technikę jego pracy
umysłowej, żeby pomóc mu ją
udoskonalić.*

*Klemens Stróżyński
„Wykorzystanie diagnozy
edukacyjnej”*

- w diagnozie edukacyjnej musi być świadomość celu (Po ? Co?) - czyli czego chcemy się dowiedzieć o uczniu lub jego uczeniu się, dopiero później powstaje kwestia narzędzi (czasem nauczyciele robią odwrotnie)
- diagnozę wykorzystujemy do wspierania rozwoju ucznia

CELE UCZENIA SIĘ A CELE KSZTAŁCENIA

- Celami uczenia się są własności jakie uczniowie chcą uzyskać w wyniku uczenia się. Te własności mogą być bardzo różne, a ich związek z programem kształcenia luźny...
- Możliwe jest powiązanie zainteresowań uczniów z edukacją szkolną wymaga to jednak znajomości celów jakie uczniowie mają na wejściu.
- Cele kształcenia - własności uczniów zamierzone w działaniu edukacyjnym. Oparte na założeniu, że uczniowie będą chcieli i będą mogli je osiągnąć...
- Na ogół uczniowie uczą się celów uczenia się dopiero w toku kształcenia, w miarę uzyskiwania wiedzy i umiejętności przedmiotowych. Tę prawidłowość nazwano heterogonią celów – rodzeniem się nowych celów przy osiągnięciu celów pierwotnych.

SZEŚĆ POZIOMÓW PROCESÓW POZNAWCZYCH WG TAKSONOMII B. BLOMA (REJESTR SKRÓCONY)

1. Wiedza wiadomości.

- - Znajomość faktów.
- - Znajomość terminologii.
- - Znajomość sposobów gromadzenia faktów.
- - Znajomość klasyfikacji.
- - Znajomość kryteriów sprawdzania i oceny.
- - Znajomość pojęć ogólnych, struktur, teorii.

2. Rozumienie.

- - Transfer wiedzy z jednego układu na inny.
- - Interpretacja.
- - Ekstrapolacja.

3. Zastosowanie metod, reguł, pojęć ogólnych.

4. Analiza – umiejętność dokonywania podziału, ustalania hierarchii elementów i wzajemnych stosunków.

- - Analiza elementów.
- - Analiza stosunków między elementami.
- - Analiza zasad organizacji całości.

5. Synteza (tworzenie całości z danych elementów).

- - Wytworzenie własnego dzieła.
- - Opracowanie planu działania.
- - Obraz całości z cząstkowych danych.

6. Ocenianie materiału i metody ze względu na cele.

- - Ocena na podstawie kryteriów wewnętrznych.
- - Ocena na podstawie kryteriów zewnętrznych

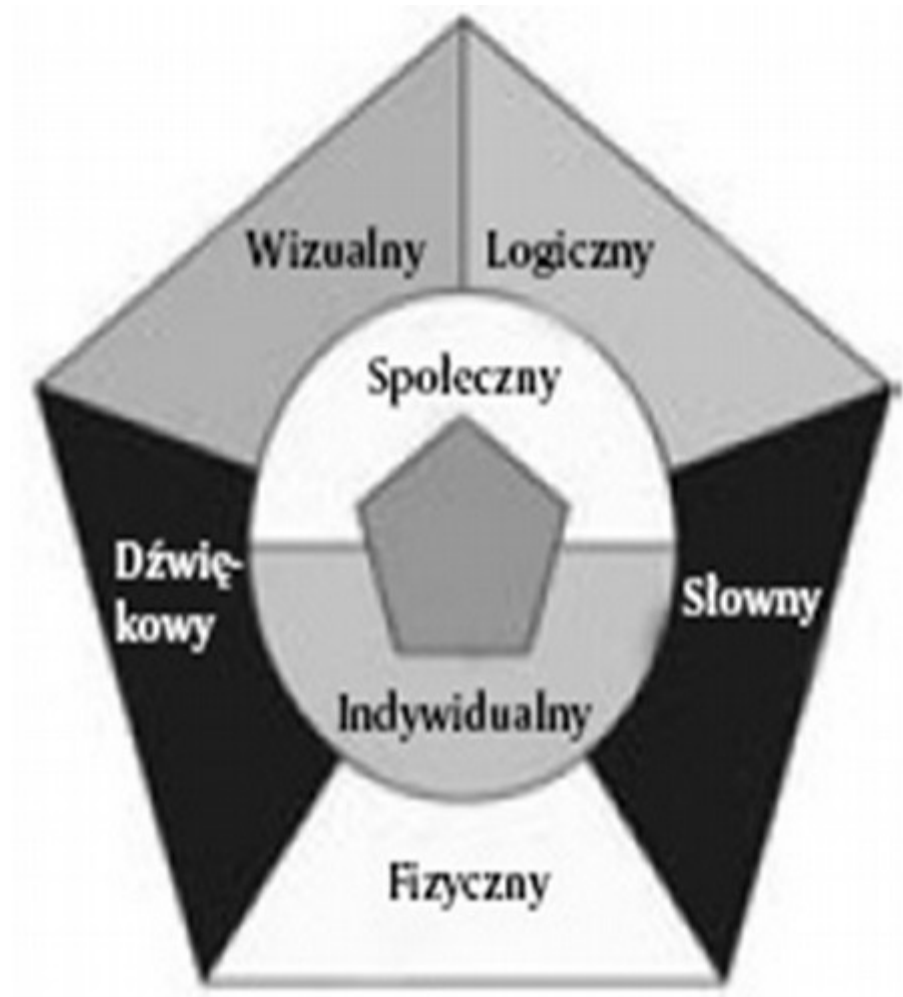
PONADPRZEDMIOTOWA, RAMOWA TAKSONOMIA CELÓW NAUCZANIA (TAKSONOMIA ABC)

POZIOM	KATEGORIA
I. Wiadomości	A. Zapamiętanie wiadomości (gotowość do przypomnienia znajomość faktów, praw, teorii, elementarne zrozumienie - nie powinien mylić, zniekształcać). B. Zrozumienie wiadomości – zdolność do porządkowania, streszczania, przedstawienia w innej formie niż zapamiętana.
II. Umiejętności	C. Stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych – praktyczne posługiwanie się wiadomościami wg podanego wzoru. D. Stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych – formułowanie problemów i planu działania, analiza i synteza nowych zjawisk, tworzenie i wartościowanie.

EWALUACJA

- Ewaluacja to rodzaj badań mający na celu dostarczenie wiedzy służącej formułowaniu sądów na temat wartości podejmowanych działań.
- Ewaluacja jest refleksją nad tym, czy podjęte działania przynoszą pożądane efekty, jak można je ulepszyć, bądź – czy należy je zakończyć.
- Ewaluacja nie jest ocenianiem, zawsze dotyczy konkretnych działań.

ANALIZA STYLU UCZENIA SIĘ

Lewa półkula
odpowiada za

Czytanie
Pisanie
Uczenie
Podział czasu
Rozumowanie
logiczne

Prawa półkula
odpowiada

za:
Rytm
Obrazy
Kolory
Muzyka
Plastyka

WZROKOWIEC

Lubi porządek wokół siebie i drażnią go np. nierówno ustawione książki na półce. Przechodząc obok sterty gazet na pewno postara się je wyrównać. Wzrokowiec pamięta dobrze kolory i rysunki z okładek książek oraz ich lokalizację w biblioteczce, ale z trudem przypomina sobie tytuł i nazwisko autora. W czasie uczenia się woli czytać i robić własne notatki.

Używa słów i zwrotów: punkt widzenia, to jest jasne, zauważyć, przegląd, widok, perspektywa, być świadkiem, to jest niejasne, pole widzenia, ciemna sprawa, z lotu ptaka, mglista sprawa, naświetlać, światło w tunelu, perspektywa krótkowzroczna (dalekowzroczna), olśniewające, kolorowe, wyraźne, oko w oko, wyraźny obraz.

Powie: „zobacz, jak to pachnie” albo „spójrz, jaka to dobra muzyka”.

SŁUCHOWIEC

Lubi dużo mówić, mówi z dużą łatwością, płynnie i melodyjnie. Woli słuchać nagrań, wykładów niż czytać. Może robić wiele błędów ortograficznych (bo pisze tak, jak słyszy). Ma kłopoty z geometrią, mapami. Z filmów dobrze pamięta melodie i dialogi. W czasie rozmowy często używa zwrotu „posłuchaj”.

Używa słów i zwrotów: słyszalny, głośny, cichy, melodyjny, niemelodyjny, słyszeć, stwierdzić, zaniemówić, harmonia, akcentować, brzmieć dobrze (źle), dobrze wyrażony, jest na tej samej fali, donośny, zdać szczegóły, to mi zgrzyta, ucztą dla uszu, dobry ton, przyjemny dla ucha.

Powie: “posłuchaj jak tu ładnie”, “słuchaj jakie to dobre”.

KINESTETYK

Lubi ruch. Siedzenie na wykładach i słuchanie to najmniej odpowiedni sposób uczenia się, bardzo się wtedy męczy lub radzi sobie rysując lub wykonując np. origami. Często trenuje jakąś dyscyplinę sportu lub chociażby chodzi regularnie na dalekie spacery lub potańcówki. Nie przeszkadza mu nieporządek, wręcz przeciwnie – to jego żywioł. W czasie rozmowy dość żywiołowo gestykuluje i lubi poklepywać siebie i innych.

Używa słów i zwrotów: naładowany, emocjonalny, czuję, płynę, to mnie porusza, mam przeczucie, czuję nacisk, napięcie, niepokój, to ma dobry smaczek, śliska sprawa, mocna podstawa, w gorącej wodzie kąpany, gorący temat, targany sprzecznościami.

CZUCIOWIEC (“ODMIANA” KINESTETYKA)

To osoba, która jest raczej spokojna, wyciszona, empatyczna i wrażliwa. Lubi myśleć, snuć refleksje, zastanawiać się. Mówi cicho, spokojnie. Silnie wszystko przeżywa. Ma bogate życie emocjonalne.

Używa słów i zwrotów: czuję, mam wrażenie, mam poczucie, odczuwam.

Charakterystyczne słowa i zwroty: myśleć, rozumieć, wiedzieć, poznawać, doświadczać, wierzyć, uczyć się, pamiętać, zmieniać, zdawać sobie sprawę, rozwijać się, analizować, wybierać, interpretować, kojarzyć, porównać, oceniać, zastanawiać się.

Inteligencja lingwistyczna - osoby posiadające taką inteligencję mają umiejętność pisania, opowiadania, posługiwania się językiem oraz wzorami. Powinny uczyć się słuchając, czytając, dyskutując.

Inteligencja matematyczno - logiczna - osoby posiadające taką inteligencję lubią precyzję oraz myślenie abstrakcyjne, dążą do poszukiwania rozwiązań problemów, rozwiązują łamigłówki, wykazują uzdolnienia matematyczne.

Inteligencja wizualno - przestrzenna - osoby posiadające taką inteligencję mają zdolność odtwarzania w pamięci obrazów, są twórcze pomysłowe, umiejętnie korzystają z map, diagramów i tabel.

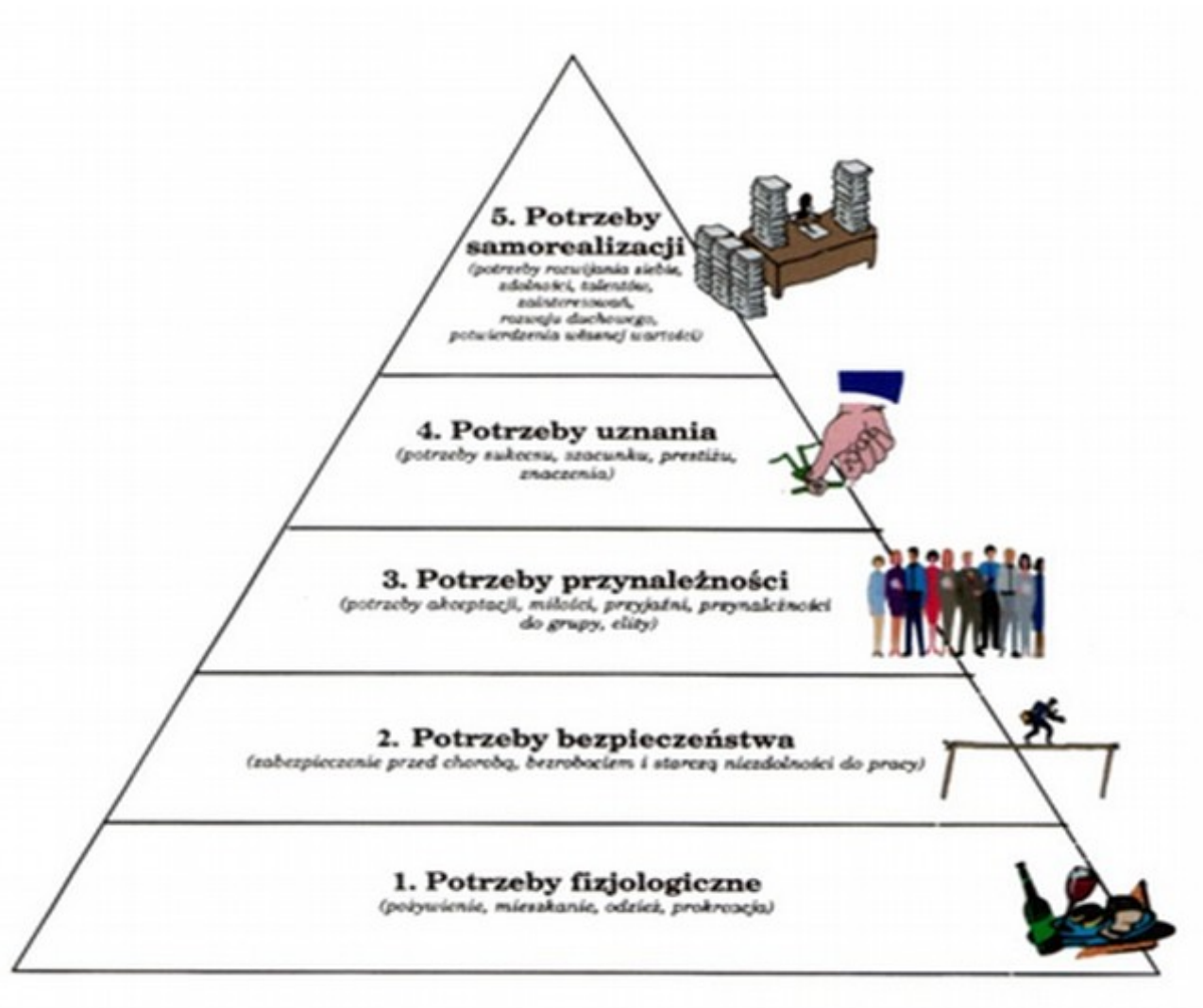
Inteligencja muzyczna - osoby z tą inteligencją są wrażliwe emocjonalnie, mają poczucie rytmu, rozumieją muzykę, lubią śpiewanie; najlepiej uczą się przy akompaniamencie muzyki, układając rymowanki

Inteligencja interpersonalna - osoby z tą inteligencją mają łatwy kontakt z ludźmi, są komunikatywne, lubią ćwiczenia w parach bądź grupach oraz ćwiczenia polegające na odgrywaniu ról, a także naukę wymagającą współpracy z innymi osobami. Lubią słuchać i reagować na poglądy innych oraz wywierać na nich wpływ.

Inteligencja intrapersonalna - osoby z tą inteligencją mają wysoki poziom wiedzy o sobie, silne poczucie wartości, potrafią pracować samodzielnie, podejmują próby poszukiwania odpowiedzi na pytania filozoficzne, mają wysoką automotywację.

Inteligencja kinestetyczna - osoby z tą inteligencją mają dobre wyczucie czasu i organizacji przestrzennej, są uzdolnieni manualnie, przy tym ruchliwi, dobrze czują się podczas symulacji i ćwiczeń z podziałem na role wymagających gry aktorskiej i mimiki, lubią wycieczki i zajęcia w terenie.

PIRAMIDA POTRZEB MASLOWA

MOTYWACJA

- To proces wewnętrzny, bądź zewnętrzny nabywany w trakcie rozwoju dziecka - człowieka, który musi mieć określony cel.
- Motywacja wewnętrzna - tendencja wewnętrzna człowieka do podejmowania działania. Cechą tej motywacji jest ciekawość, przyjemność, satysfakcja, talent, wytrwałość.
- Motywacja zewnętrzna - działanie podejmowane na wskutek czynników zewnętrznych takich jak: siła otoczenia, oddziaływania ludzi, zależności.
- Motywacja szkolna - ogół bodźców (wewnętrznych - cech człowieka i zewnętrznych- otoczenia, wpływ środowisk, rodziny) powodujących gotowość do uczenia się. W motywacji szkolnej bodźce wewnętrzne i zewnętrzne mogą u ucznia wywołać 2 typy zachowań - motywacje bądź demotywacje

DZIAŁANIA NAUCZYCIELA WZMACNIAJĄCE MOTYWACJĘ

- 1.Stwórz luźną, nieformalną atmosferę podczas lekcji, demonstruj poczucie humoru, żartuj: spraw, aby nauka w zabawie stała się przyjemnością.
- 2.Szanuj odmienne zdanie uczniów i zachęcaj ich do samodzielnego, krytycznego, twórczego myślenia.
- 3.Staraj się być lubianym nauczycielem.
- 4.Reaguj na potrzeby uczniów, np. kiedy mówią Ci, że czegoś nie rozumieją lub gdy demonstrują objawy zmęczenia, zniechęcenia lub znudzenia.
- 5.Stosuj pomoce audiowizualne.
- 6.Dostosowuj metody nauczania do stylów uczenia się uczniów.
- 7.Dbaj, aby poziom motywacji uczniów nie był zbyt niski (wtedy nic nie robią), ani za wysoki (wtedy dochodzi do dezorganizacji myślenia i działania, zwłaszcza w sytuacjach trudnych).
- 8.Obniżaj w grupie uczniów poziom napięcia i lęku; im wyższy lęk, tym mniejsza sprawność intelektualna.
- 9.Próbuj zaciekawiać uczniów i rozwijać ich zainteresowania; motywy poznawcze (pragnienie wiedzy i rozumienia) dają znacznie lepsze i trwalsze efekty niż czysto egocentryczne (rywalizacja, pokazanie swojej wyższości) i zewnętrzne (nauka dla stopnia i sprawienia przyjemności innym osobom).
- 10.Oczekuj od uczniów tego, co w nich najlepsze i mów im o tym.
- 11.Dostosuj wymagania do górnej granicy możliwości uczniów: niech mają poczucie osiągalności celu, ale przy dużym wysiłku; tylko wtedy bowiem nauka może być dla nich w pełni satysfakcjonującym wyzwaniem.
- 12.Przypominaj uczniom, że niepowodzenia i błędy to normalny etap na drodze do doskonalenia się.
- 13.Ucz wyciągania konstruktywnych wniosków z porażek.
- 14.Zachęcaj do odnoszenia sukcesów.
- 15.Omawiaj konkretne korzyści, jakie można odnieść z każdej lekcji.
- 16.Chwal uczniów często; także za najdrobniejsze osiągnięcia.
- 17.Nagradzaj współpracę.
- 18.Przyznawaj się do błędów, okazuj, że jesteś omylny, ponieważ to zwiększa sympatię uczniów do Ciebie i modeluje zachowanie uczniów (stanowi wzór do naśladowania).
- 19.Utrzymuj własną motywację do pracy na wysokim poziomie: bądź entuzjastyczny.
- 20.Kontroluj własny poziom stresu.

MOTYWACJA

Czynniki, które w uczniu wzmacniają motywację

- Chęć bycia lepszym,
- Zainteresowania,
- Miły, życzliwy, kreatywny, ciekawy nauczyciel,
- Zachęty, pochwały nauczycieli i rodziców
- Ciekawie prowadzone lekcje, różnorodność metod pracy,
- Chęć zdobycia wiedzy,
- Możliwość zdobycia dobrej oceny

Czynniki osłabiające motywację

- Brak zainteresowania ze strony rodziców,
- Brak pomocy, wsparcia ze strony nauczyciela,
- Mało wymagający nauczyciele, (apatyczny, wycofany)
- Brak zachęty ze strony nauczyciela,
- Trudny materiał, nudne lekcje,
- Lęk przed ocenianiem, przez słabą oceną,
- niesprawiedliwe ocenianie, brak jasnych kryteriów

SZTUKA MOTYWACJI

1. Od uczniów/dzieci, którymi kierujesz, których wychowujesz oczekuj tego, co najlepsze,
2. Zauważaj potrzeby drugiego człowieka,
3. Wysoko ustawiaj poprzeczkę doskonałości lub dostosowuj do indywidualnych możliwości każdego dziecka,
4. Stwarzaj środowisko, w którym niepowodzenie nie oznacza przegranej,
5. Jeśli, ktoś zdąży tam gdzie ty, dołącz do niego,
6. Wykorzystuj pozytywne wzorce, by zachęcić do sukcesu,
7. Okazuj uznanie i chwal najmniejsze osiągnięcia,
8. Uwzględniaj potrzebę współzawodnictwa wykorzystując w sposób umiarkowany,
9. Nagradzaj za współpracę

JAK ZAANGAŻOWAĆ UCZNIÓW?

- runda bez przymusu (np. każdy może się wypowiedzieć w tej sprawie, jeżeli ktoś nie chce mówić mówi „pasuję”..)
- pytanie-wszyscy piszą
- zdania podsumowujące (np. niedokończone zdania)
- niedopowiedzenie i praca w grupach (np. nie tłumaczymy do końca jak należy rozwiązać zadanie...)
- głosowanie (np. ile osób ma jeszcze pytania?, ile osób zgadza się z Anią?)
- zapytaj kolegę (np. gdy uczeń prosi o powtórzenie wskazówek, lub jak wykonać zadania)
- wymiana w parach
- powtarzanie chórem (np. pokazuj uczniom kartki z zapisem treści, potem przeczytaj sam i poproś aby uczniowie powtórzyli)
- uważne słuchanie wykładu (np. prosimy uczniów aby zapisali główne wnioski wynikające z wykładu)
- wysłuchaj i zapisz (podobna do metody uważne słuchanie wykładu)
- ożywić dyskusję (przerywamy dyskusje i przechodzimy do innej metody np. pytanie-wszyscy piszą)
- głośne myślenie (pokazuje proces dochodzenia do prawidłowego wyniku)
- krok po kroku- ćwiczenie pod kierunkiem nauczyciela (przechodzimy od rzeczy znanych do mniej znanych)
- test powtórka

Jak zwiększyć pewność siebie?

- sentencje (np. błędy zdarzają się każdemu w ten sposób uczymy)
- amortyzowanie (dajemy prawo do błędów)

Jak rozpoczynać lekcje?

- głosowanie (ilu z Was dobrze rozpoczęło dzisiejszy dzień?, kto ma dzisiaj dobry humor?, ile osób pamięta na czym skończyliśmy wczoraj lekcję?)
- co dzisiaj robimy (omówienie celów i planu lekcji)
- zadanie na dobry początek
- pytania motywujące
- co nowego, co dobrego (czy ktoś usłyszał komplement, kupił nową płytę)
- zaryzykuj(zaryzykuj odpowiedz, ile osób chce zaryzykować odpowiedz)

Jak zakończyć lekcję?

- zdania podsumowujące (dowiedziałem się, że.. odkryłem na nowo, ze....test-powtórka, runda bez przymusu)
- dobrze, że...(się zgłosiłem..., ze zmieniłam plan...)
- następnym razem....(mogę wybrać łatwiejszy temat... mogę tak bardzo się nie spieszyć...)
- karty myślę /czuje (po jednej stronie kartki zapiszcie co myślicie na drugiej wasze uczucia)

JAK STWORZYĆ W KLASIE ATMOSFERĘ WZMACNIAJĄCĄ POCZUCIE WARTOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA UCZNIÓW?

Nauczyciel:

- Darzy ucznia zaufaniem
- Organizuje i moderuje
- Towarzyszy i wspiera samodzielną naukę każdego ucznia
- Dopuszcza błędy i samodzielne eksperymentowanie ucznia w dochodzeniu do wiedzy
- Prowadzi ucznia poprzez dobrane ćwiczenia i wyznaczone cele
- Diagnostuje i daje informację zwrotną

Uczeń:

- Przejmuje odpowiedzialność za własny proces uczenia się
- Staje się aktywny
- Samodzielnie planuje, pracuje i tworzy
- Współpracuje w grupie, uczy się od innych
- Stosuje swoją wiedzę w praktyce i rozwiązuje bardziej złożone zadania
- Monitoruje własne postępy w nauce
- Ocenia siebie względem

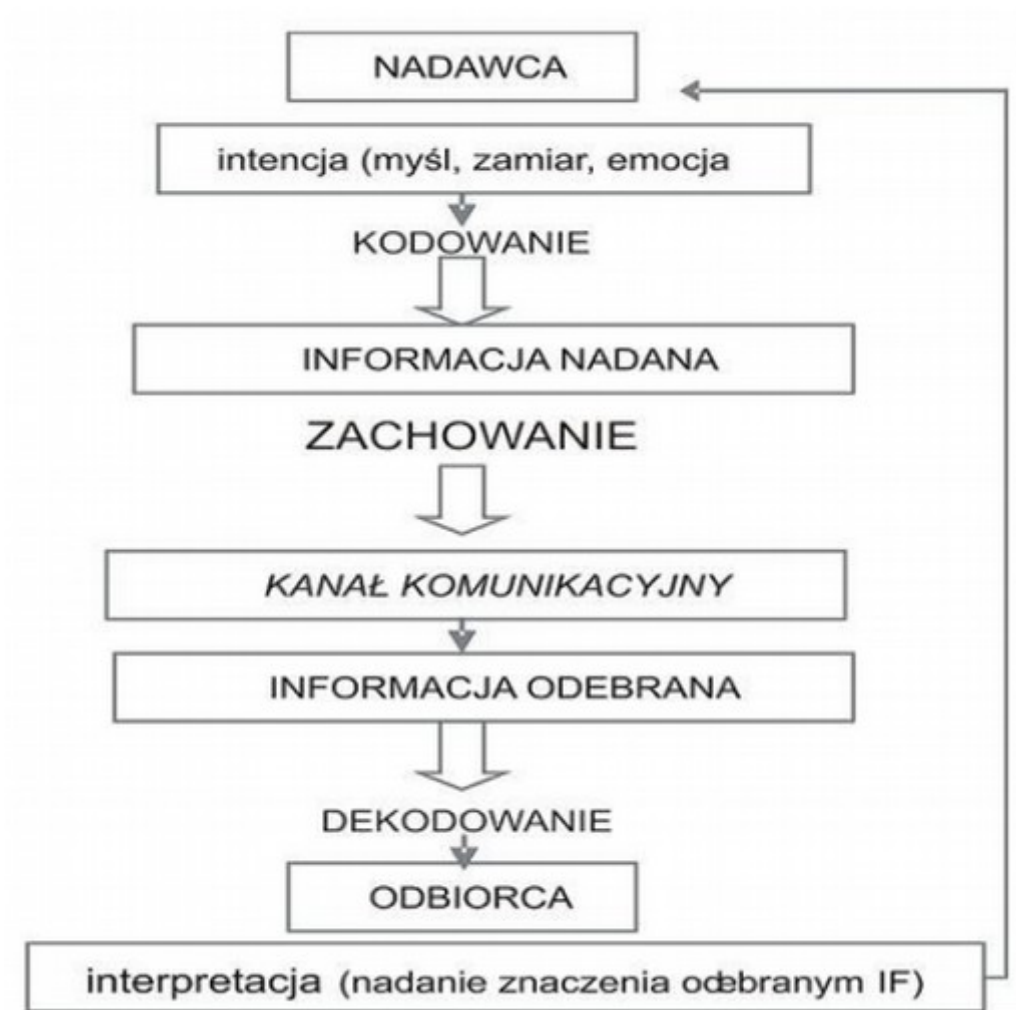
DZIAŁANIA NAUCZYCIELA W ZAKRESIE TWORZENIA BEZPIECZNEJ ATMOSFERY W KLASIE

- Poznać mocne i słabe strony ucznia, jego aspiracje, marzenia i cele,
- Planować tygodniowo czyli nauczyć uczniów samodzielnie planować i organizować swoją naukę,
- Pracować z małą grupą,
- Tworzyć kąciki wiedzy,
- Dokumentować indywidualne osiągnięcia uczniów, oceniać wyniki i skutecznie planować prace zindywidualizowaną- metoda portfolio
- Przydzielać zadania o różnym poziomie trudności- metoda stacji
- Przygotować otoczenie wspierające prace ucznia i nauczyciela
- Stosować metody skutecznej pracy zindywidualizowanej

- Indywidualizowanie w trakcie pracy zbiorowej na lekcji
- Nauczanie dwupoziomowe czyli przygotowanie zadań dla wszystkich uczniów i zadania trudniejszych dla tych którzy wykonają łatwiejsze
- Indywidualizacje w zadawaniu pracy domowej. Podajemy uczniom dwie wersje zadania domowych: łatwiejszą i trudniejszą do wyboru
- Indywidualizacja w pracy z uczniem zdolnym

Komunikowanie - przekazywanie treści między uczestnikami **procesu** - **NADAWCĄ** i **ODBIORCĄ**; odbywa się za pomocą **ZNAKÓW**. Między nadawcą a odbiorcą musi istnieć wspólnota **KOMPETENCJI KOMUNIKACYJNEJ**, czyli powinni oni posiadać umiejętność **KODOWANIA** i **DEKODOWANIA** przekazów w sposób zrozumiały i podobnie interpretowany przez drugą stronę; muszą posługiwać się tym samym **KODEM**, gdyż w przeciwnym wypadku nie dojdzie do przekazania treści.

MODEL KOMUNIKACJI INTERPERSONALNEJ DWUSTRONNEJ

KOMUNIKACJA

Skuteczna komunikacja werbalna

- Bądź grzeczny w stosunku do innych
- Stosuj zrozumiałe słownictwo, dostosowane do odbiorców, spraw żebyś był rozumiany
- Buduj swoją wiarygodność i zaufanie
- Doceń komunikację niewerbalną

Skuteczna komunikacja niewerbalna

- Trwały kontakt wzrokowy
- Uśmiech (autentyczny i adekwatny do sytuacji)
- Odpowiednia modulacja głosu, dostosowanie tempa i tonu wypowiedzi
- Otwarta postawa ciała
- Stosowanie ilustratorów gestykulacyjnych (ilustracja wypowiedzi za pomocą rąk)
- Bliska odległość fizyczna

TYPOWE BŁĘDY POPEŁNIANE W KOMUNIKACJI

- **porównywanie:** podczas rozmowy próbujesz ocenić, kto jest mądrzejszy, bardziej kompetentny, kto ma lepiej.
- **domyślanie się:** ty wiesz lepiej, co rozmówca chce powiedzieć, osoba zaczyna mówić, a ty opowiadasz.
- **przygotowywanie odpowiedzi:** w myślach przygotowujesz odpowiedź, już się do niej przygotowujesz.
- **filtrowanie:** słuchasz wybiórczo, szczególnie omijasz wypowiedzi krytycznych.
- **osądzanie:** gdy na początku negatywnie ocenisz osobę, to raczej nie zainteresuje cię to, co ma do powiedzenia
- **skojarzenia:** słuchasz rozmówcy i nagle to, co mówi uruchamia skojarzenia w twojej głowie, odpływasz.
- **utożsamianie się:** cokolwiek powie twój rozmówca, odnosisz się do swojego doświadczenia, przerywasz i zaczynasz swoją opowieść.
- **udzielanie rad:** już po kilku zdaniach zaczynasz generować pomysły na rozwiązania, dobre rady, nawet jeśli nie jesteś o to proszony / proszona.
- **przekonanie o swojej racji:** zrobisz wszystko w rozmowie, nawet nagniesz pewne fakty, żeby postawić na swoim zdaniu, opinii.
- **zmiana toru:** gdy tylko pewien wątek rozmowy jest niekomfortowy dla ciebie, przestawiasz rozmowę na inny tor.
- **zjednywanie:** chcesz by cię lubiano, chcesz być miły/miła, więc zgadzasz się na wszystko, co mówi twój rozmówca.

AKTYWNE SŁUCHANIE

Efektywne słuchanie

- Skoncentruj się na przekazie rozmówcy
- Nie przerywaj, pozwól rozmówcy wyjaśnić jego racje
- Słuchaj aktywnie, bądź zainteresowany - zadawaj pytania
- Umiejętnie rozpoznawaj wartość komunikatów
- Zrozum racje swojego rozmówcy i jego punkt widzenia
- Wsłuchaj się w sens całej wypowiedzi, nie w pojedyncze słowa
- Upewnij się czy dobrze zrozumiałeś, zadaj pytania
- Nie pozwól, żeby własny punkt widzenia uniemożliwił zrozumienie innych
- Podsumuj

Zachowania niewerbalne

- Naturalnie uśmiechaj się
- Gestykuluj
- Pamiętaj o utrzymaniu właściwej pozycji ciała
- Kiedy rozmawiasz, postaraj się siedzieć z rozmówcą na tym samym poziomie, niweluj bariery (stół, biurko)
- Pamiętaj o kontakcie wzrokowym, zwłaszcza na początku i na końcu rozmowy
- Kiwaj głową, pomrukuj (mhm), aby wyrazić aprobatę i zachęcić rozmówcę
- Pamiętaj o przerwach, aby rozmówca mógł się zastanowić
- Zwracaj uwagę na komunikację niewerbalną innych osób

KOMUNIKATY TYPU TY I KOMUNIKATY TYPU JA

Przykłady komunikatów typu TY

- „jesteś nieodpowiedzialny i mało zaradny”,
- „masz zwariowane pomysły”,
- „jesteś bardzo nerwowy w niektórych sytuacjach”,
- „często zamyślasz się i nie pamiętasz tego, co mówiłem”.

Przykłady komunikatów typu JA

- „źle się czuję”,
- „bardzo mi się to podoba”,
- „lubię jak mnie słuchasz”.

WYRAŻANIE KONSTRUKTYWNEJ KRYTYKI

Nie oceniamy osoby, nie przypinamy jej etykiety „winny”, „oskarżony”. Ocenie podlegają zachowania a nie sami ludzie.

Krytyka asertywna ma na celu:

rozwiązanie problemu,
a nie udowodnienie winy i ukaranie.

KOMUNIKAT KRYTYCZNY SKŁADA SIĘ Z NASTĘPUJĄCYCH ELEMENTÓW:

- **faktów**
- **ustosunkowania**
- **oczekiwań**

KONSTRUKTYWNE REAGOWANIE NA KRYTYKĘ

Drobna krytyczna uwaga potrafi czasem wywołać w nich silne, przykre emocje. Niektórzy krytykę traktują jak wyrok dotyczący ich osobistej wartości.

W odpowiedzi - bronią się lub atakują, usprawiedliwiają się, lub szykują odwet na osobie, która odważyła się wyrazić niepochlebną ocenę.

TUTORING I COACHING - MODELE KOMUNIKACJI Z UCZNIEM I RODZICEM

Tutoring może być zdefiniowany jako działalność ludzi nie będących profesjonalnymi nauczycielami, którzy pomagają i podtrzymują uczenie się innych w sposób interaktywny, celowy i systematyczny. Pomagającymi mogą być rodzice lub inni opiekunowie, bracia, siostry, inni uczniowie z grupy rówieśniczej oraz wolontariusze.

Coaching jest jednym z najlepszych sposobów motywowania do zmiany, którego kierunku i natężenia nie sposób przewidzieć. Jakość nauczania polepszy się gdy uda się utrwalić pozytywne obrazy, słowa i wzorce takie, które motywują i służą osiągnięciu sukcesu.

DZIAŁANIA WZMACNIAJĄCE MOTYWACJĘ

- Budowanie poczucie własnej wartości
- Komunikaty „jestem z Tobą, „doceniam to”
- Pochwały i nagrody
- Dobra organizacja lekcji
- Uczenie współpracy
- Uczenie powtarzania i utrwalania wiedzy, samodzielnego myślenia
- Praca domowa z możliwością wyboru
- Teczka - potrfolio
- Jawne zasady oceniania

KOŁO ŻYCIA (KOŁO PRIORYTETÓW)

METODY AKTYWIZUJĄCE UCZNIÓW DO SAMOKSZTAŁCENIA I ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA WŁASNĄ NAUKĘ

Cztery składniki uczniowskiego zawodu według
Małgorzaty Taraszkiewicz:

- umiejętność uczenia;
- umiejętność planowania swego rozwoju;
- umiejętność sprawnej komunikacji;
- współpraca z innymi.

STRATEGIE UCZENIA SIĘ

- Pamięciowe, które służą przechowywaniu informacji i wydobywaniu ich, ułatwiają zapamiętywanie i przypominanie. Mikrostrategie tj.: powtarzanie, tworzenie skojarzeń, wykorzystanie doznań zmysłowych.
- Kognitywne, mające na celu rozumienie i stosowanie języka obcego. Mikrostrategie: ćwiczenie odbioru i przekazywania treści, ich analiza, przetwarzanie i porządkowanie. Stosowane najczęściej w celu praktycznego stosowania języka.
- Kompensacyjne, polegające na posługiwaniu się językiem obcym bez względu na kompetencje językowe. Mikrostrategie: domyślanie się, spekulowanie, zgadywanie, pokonywanie deficytów językowych. Ta strategia pozwala na komunikację w trudnej sytuacji np. przy skromnym zasobie słownictwa.

TECHNIKI UCZENIA SIĘ

- Działanie mózgu
- Mnemotechniki
- Technika haków
- Łańcuchowa technika skojarzeń
- System cyfrowo-literowy
- Szybkie czytanie
- Notowanie nielinearne
- Aktywne powtórki,
- Uczenie się w stanie relaksu

LEKCJA OTWARTA PT.: „TECHNIKI UCZENIA SIĘ”

METODY AKTYWIZUJĄCE UCZNIÓW DO SAMOKSZTAŁCENIA

1. Selekcjonowanie informacji i ustalenie priorytetów

- wyznaczanie celi, określenie czasu na zadanie, organizowanie miejsca do nauki

2. Mapy myśli

- klasyfikacja informacji, słowa kluczowe, kolor, obraz, symbol

3. Organizacja nauki

- gdzie i kiedy się uczyć, znaczenie snu, powtórki

4. Koncentracja

- motywacja, sztuka relaksu, trening koncentracji

5. Aktywne czytanie

- przeglądanie, czytanie ze wskaźnikiem, walka z wewnętrznym lektorem

6. Techniki uczenia się

- wyobrażenia, emocje, trzymanie się konkretów, techniki zapamiętywania

7. Techniki wspierające kreatywność

- szukanie pomysłów, myślenie pytajne, szukanie przyczyn, poznawanie wszystkich punktów widzenia

PLANOWANIE NAUKI

- Określenie terminów i wyznaczenie czasu potrzebnego do wykonywania czynności.
- Koordynacja nauki z różnorodnymi codziennymi zajęciami
- Wyznaczenie najbardziej efektywnych godzin pracy wynikających zarówno z rytmu biologicznego jak i codziennych zajęć.
- Przestrzeganie zasad higieny umysłowej (przerwy, różnorodność poznawanego materiału, przeplatanie czasu nauki z inną aktywnością np. ruchową zwiększa efektywność pracy.
- Zwiększenie efektywność pracy. Pełne wykorzystanie czasu przeznaczanego na naukę.

ZASADY SZYBKIEJ NAUKI I ZAPAMIĘTYWANIA

- Muzyka (muzyka barokowa naturalnie wytwarza w mózgu częstotliwości ułatwiające szybką naukę)
- Jedzenie i picie Pij dużo, czystej wody
- Trzymaj kondycję
- Ucz się planując czas, rozkładaj naukę na okresy
- Stosuj powtórki - Rób wizualizacje
- Wzmacniaj swoją motywację
- Używaj map myśli
- Trzymaj informacje w kilku modalnościach
- Rób „drzewa wiedzy” - metoda opracowana przez Paula Mckenna

RECEPTA DLA NAUCZYCIELA NA SUKCES UCZNIĄ

- Przekonaj ucznia, że naprawdę lubisz go uczyć.
- Mów jasno, głośno, wyraźnie.
- Dbaj o właściwe tempo mówienia.
- Mów z zapałem.
- Bądź swobodny i baw się razem z uczniem podczas nauki.
- Okazuj mu zaufanie.
- Wyraźnie określ cele.
- Pokaż korzyści.
- Bądź przygotowany do lekcji.
- Dobrze organizuj lekcje.
- Rób duże, przejrzyste i łatwe do oglądania pomoce naukowe.
- Ogranicz do minimum czynniki rozpraszające uwagę.
- Dbaj o dobry nastrój ucznia.
- Nie nudź.
- Przypominaj informacje, kiedy uczeń zaczyna ją zapominać.
- Polegaj na nim, stawiaj na niego, wierz w jego możliwości.
- Bądź dla niego oparciem, bądź po jego stronie.
- Nie oszukuj go.

- Dotrzymuj przyrzeczeń.
- Udzielaj odpowiedzi na najtrudniejsze pytania.
- Jeśli coś się mu nie uda, zrozum go, ale nie okazuj litości, zachęć do dalszej pracy.
- Zachęcaj go do chwalenia się kolejnymi osiągnięciami.
- Chwal go za wszystko, co da się pochwalić.
- Mów mu często jak podoba ci się jego praca, doceniaj go.
- Nigdy nie przerywaj kiedy on mówi.
- Pozwól mu kontynuować twoją myśl na jego sposób.
- Słuchaj uważnie upewniając się, że dobrze rozumiesz.
- Rozwijaj jego samodzielność.
- Zachęcaj do krytycznego myślenia.
- Okazuj mu swoje pozytywne uczucia.
- Pokaż mu, że jesteś człowiekiem o mylnym i popełniającym błędy.
- Stosuj różne metody nauczania – bądź nieszablonowy i ekscytujący.
- Odnoś do rzeczywistości to, czego uczysz – niech praktyka uzupełnia teorię.
- Kończ lekcje w takim momencie, żeby miał uczucie niedosytu (jak w dobrym serialu).

**„Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół poprzez
wdrożenie zmodernizowanego systemu
doskonalenia nauczycieli
w powiecie grodzkim Miasto Kalisz”**

Projekt współfinansowany ze środków Unii
Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu
Społecznego